

- интегрисано претраживање преко јединствене приступне тачке; то је основна карактеристика портала по чему би се разликовао од мрежних страница библиотеке;
- додатне услуге; доступ до извора преко међубиблицотечке позајмице или неког комерцијалног сервиса, употреба онлајн рефералне службе за помоћ при претрагама итд.
- способност интеграције са другим порталима; библицотечки портал не сме да буде изолован већ повезан са другим порталима, нпр. универзитетским порталом или са информационам сервисима.

XML језик је донео стандарде на подручју синтаксе али су још остали нерешени проблеми семантике. Наредни корак у развоју мреже представљао би семантички веб као покушај да се на основу добро дефинисаног појма информације побољша машинска обрада докумената. Тако би портали били само један од корака на путу ка семантичком мрежном окружењу, чиме би остварили већу семантичку повезаност а корисницима омогућили квалитетније услуге.

Као закључак целог тематског блока можемо рећи да библицотечко-информациони системи данас треба да омогућавају претраживање метаподатака, управљање учењем, израду портала, виртуелне службе информација, међубиблицотечку позајмицу, електронско публиковање, самостално задуживање и раздуживање корисника, повезивање са OpenURL-ом итд. Никада не треба губити из вида цену развоја система која је оправдана само уколико је систем прилагођен потребама корисника.

Богољуб Мaziћ

Универзитетска библиотека «Светозар Марковић»
Београд

COBISS конференција 2004: приказ сесије

ОБРАЗОВАЊЕ БИБЛИОТЕКАРА

Радови ове сесије обухватили су искуства у оквиру образовања библиотекара у систему COBISS, изазове образовања библиотекара, реорганизацију у високошколском образовању у области информационах наука – на примеру са Универзитета «Јосип Јурај Штросмајер» у Осјеку, као и савремене потребе у образовању библиотекара.

- integrated search via one single access point; main portal characteristic in order to distinguish it from library web pages;

- added services; access to resources with interlibrary loan or some other commercial service, use of online reference service for help in search, etc.

- integration capability with other portals; library portal should not be isolated but connected with other portals like university portal or with information services.

The XML language brought standards in syntax field but some unsolved problems of semantics remained. Next step in web development might be semantic web. Using well-defined notions of information it can make better mechanical processing of documents. Portals will be only one step on the road to semantic web environment where we would create better semantic connectivity and for users more advanced services.

Conclusions drawn from these lectures could be summed up in few sentences: library-information systems today should enable metadata retrieval, knowledge management, building of portals, virtual reference service, interlibrary loan, electronic publishing, OpenURL linking, etc. One should never lose the sight of the price of system development which makes sense only when the system serves the users needs.

Bogoljub Mazić

University Library "Svetozar Markovic"
Belgrade

COBISS Conference 2004: session review

EDUCATION OF LIBRARIANS

In the presentations on this session, were included experiences in the education of librarians in the COBISS system, challenges in the LIS education, reorganization of the high school LIS education – example from the University "Josip Juraj Strossmeier" in Osijek, as well as modern requirements for the education of librarians.

Марта Селјак из ИЗУМ-а је истакла да је образовање библиотекара за рад у систему COBISS започето чим је успостављен систем узајамне каталогизације, 1987. године. Заједно са развојем система и нових функција, уз пораст броја његових корисника од 1990. г., посебна пажња се поклања одговарајућој корисничкој документацији. У периоду од 1990-1993. г. су сви расположиви извори били усмерени на изради документације, а оспособљавање за узајамну каталогизацију у Словенији у потпуности је преузела Народна и универзитетна библиотека у Љубљани. Са образовањем ИЗУМ поново започиње 1994. г. са 11 различитих курсева, а већ следеће године је било 22 курса. Иначе број курсева се кретао између 23 и 29.

Десетогодишњи програм образовања се може груписати у 4 групе:

1. за узајамну каталогизацију
2. за коришћење локалних апликација
3. за тражење информација и претраживање различитих сервиса
4. за коришћење рачунских система и апликација.

Период од 1995-1997 г. карактерише интензивно укључивање библиотека у систем COBISS.SI, као и велики интерес за курс «Основе интернета».

Пораст образовне активности 2002 г. је проузрокован увођењем нормативне контроле у систем узајамне каталогизације.

Оспособљавање библиотекара за управљање рачунарским системима и апликацијама је било организовано у 2003 г.

Течај за оспособљавање библиотекара и корисника у претраживању информација у COBISS-у и другим сервисима «Употреба COBISS/OPAC-а», као и течајеви за учење на даљину су организовани 2004 г.

Новина је могућност преузимања записа из «World Cat», највеће светске базе података са описима монографских, серијских и вишетомих публикација (преко 17 милиона записа).

Развојем пројекта COBISS.Net, оспособљавање библиотекара је прерасло државне оквиру Словеније.

Александра Вранеш и Гордана Стокић у раду «Изазови образовања библиотекара» разматрају односе теорије и праксе библиотекарства у настави, која представља вишестепено трагање за одговарајућим нивоом професионалног оспособљавања.

У оквиру Филолошког факултета отворен је Смер за библиотекарство као четворосеместрални програм интердисциплинарног карактера, на којем су се, током треће и четврте године студија, уз ре-

Marta Seljak from IZUM emphasized that the education of librarians for working in the COBISS system started immediately after the establishment of shared cataloguing system in 1987. Together with the development of the system and its new functions, with the increasing number of its users from 1990, special attention was paid to the adequate user documentation. In the period 1990-1993 all disposable resources were used for the production of documentation, and training for shared cataloguing took over the National and University Library in Ljubljana. IZUM restarted the training in 1994 with 11 different courses, and the following year there were 22 courses. The number of courses in the meantime varied between 23 and 29.

Ten-year programmes of training could be divided into four groups:

1. for shared cataloguing
2. for local application use
3. for information searching and use of different services
4. for use of computer systems and applications.

The period 1995-1997 is characterized by intensive inclusion of libraries in the COBISS.SI system, and a great interest in the course "Fundamentals of the Internet".

Educational activities increased in 2002 because of the establishment of normative control in the system of shared cataloguing.

Training of librarians for the maintenance of computer systems and applications was organized in 2003.

Course for librarians and users for information retrieval in COBISS and other services "Use of COBISS/OPAC", and courses for distance learning were organized in 2004.

There is also a new possibility to download records from World Cat, the biggest international database with cataloguing records for monographs, serials and collections (more than 17 million records).

With the establishment of the project COBISS.Net training of librarians went beyond the borders of Slovenia.

Aleksandra Vranes and Gordana Stokic in their presentation "Challenges in the LIS education" discussed the relationship of theory and practice of librarianship in education, being a key topic for the last few decades fore search of the appropriate level of professional education.

At the Faculty of Philology, the Group for librarians was established as a four-semester interdisciplinary programme which, in the third and fourth years of study, students had the opportunity

довну наставу на матичним групама, слушала предавања из области Библиотечког пословања, Организације библиотека, Система каталога, Библиографије и научних информација и Историје књиге и библиотека. Прва генерација студената библиотекарства и информатике уписала се на Филолошки факултет 1990. г.

Катедра за библиотекарство и информатику успела је да задржи интердисциплинарност на постдипломским и докторским студијама. До сада је преко 200 студената дипломирало и запослило се и та чињеница потврђује потребу друштва за школовањем овако профилисаних кадрова, као и научност, животност и флексибилност наставних планова и програма. Нарочито позитивна околност је да у иностранству, након нострификације дипломе, студенти Катедре за библиотекарство и информатику у Београду могу наставити постдипломске студије.

Током магистарских студија кандидат полаже Технику научног рада, Методологију истраживања у библиотекарству, Информатику и бира један од изборних предмета: Историју српских библиотека, Систем научних информација, Архивистику и Библиографију. Развијање нове образовне методологије подразумева могуће комбиновање наставних садржаја по потреби и вољи појединца. Већи број факултативних, често једносеместралних динамичних курсева, пружио би студентима неопходну разноликост и усаглашавање са личним интересовањима, а наставницима задовољство сарадње и инспиративног дијалога. Све то треба да води даљем развијању интелектуалне радозналости и моралне одговорности сваког учесника у овом процесу и евалуацији и нострификацији диплома у ширим оквирима.

Татјана Апарац-Јелушић у свом раду «Мобилност студената библиотекарства за време студија», изнела је искуства при обликовању нових програма и њихове реализације на примеру изучавања информацијских наука на универзитету «Јосип Јурај Штросмајер» у Осјеку.

По препоруци Болоњске декларације (1999) и низа других докумената, којима је предвиђено да се до краја 2010 год. изврше реформе на европским универзитетима, под називом «European Higher Education Area-EHEA». Катедра за библиотекарство на Филозофском факултету у Осјеку, уважавајући националне и културолошке посебности приликом стицања четворогодишњег академског образовања на подручју информацијских наука, донела је програм студија, на основу «Закона о научној деловању у високом образовању» 2003. год. Већ 2004. год. уследиле су примедбе и допуне на Закон, са којима је успостављена нова шема студирања на овом Универзитету. У припреми су нових законских и про-

to choose and to have courses in Library Work, Library Organization, Cataloguing System, Bibliography and Scientific Information and History of the Book and Libraries. The first generation of LIS students entered the Faculty of Philology in 1990.

The department kept the interdisciplinary programme at the postgraduate and doctoral level. Up to the present time, more than 200 students graduated and employed and the fact confirms society's requirement for education of that profile, as well as the quality, liveliness and flexibility of curricula. Especially positive is the fact that students from the LIS Department in Belgrade can, after validation of their diploma abroad, continue with postgraduate studies.

During postgraduate studies, the student has obligatory exams in Techniques of Scientific Work, Research Methodology in Librarianship, Information Science and one elective: History of Serbian Libraries, System of Scientific Information, Archives and Bibliography. Development of new educational methodology means also the possibility of combining different subjects according to personal needs and wishes. A greater number of non-compulsory, one-semester courses, would give students the necessary diversity and the possibility to harmonize with individual interests, and would give teachers the pleasure of cooperation and inspiring dialogue. All that should lead to further development of intellectual curiosity and moral responsibility of every partner in this process and in the process of evaluation and validation of diplomas in a wider context.

Tatjana Aparac-Jelusic in her presentation "Mobility of LIS students" talked about the experiences in forming new curricula and their realization on the example of information studies at the University "J.J. Strossmeier" in Osijek.

According to the recommendations of the Bologna Declaration (1999) and other documents it is planned that the reforms in European universities will be completed by the end of 2010 («European Higher Education Area-EHEA»). The LIS Department in the Faculty of Philosophy in Osijek, taking into account the national and cultural specificity for four-year academic studies in the field of information science, planned the curricula according to the "Law on scientific work in high school education" in 2003. In 2004 the law was changed with additions and corrections that established the new scheme of study in this University. The main point was the establishment of interdisciplinary studies, and the

верзитету. У припремању ових законских и програмских регулатива, основно полазиште је била интердисциплинарност студија, где је од посебног значаја било учешће саме Катедре за библиотекарство.

Нове стратегије у високошколском образовању представљају кључни покретач у развоју једног друштва. Постављени циљеви пред високошколско образовање су:

- повећање квалитета
- флексибилност и делотворност високог школства
- унапређење мобилности високообразованих младих људи
- структурално реформисање додипломских, дипломских и докторских студија.

Оваква врста помака у једном друштву условљава промене у библиотечко информационом одсецима која налазе нове матичне установе и нове партнере, осмишљавају и спроводе шире постављене курикулуме, јаче се повезују са индустријом, образовање усмеравају тако да студенте припреме како би били успешни предузетници а не само (државни) службеници.

Информацијски стручњаци су једна од битних спона у реализацији новог интегрисаног састава академског образовања, у организацији научно-истраживачког рада, као и у повезивању са привредом. Овакав начин организације високошколског образовања, омогућиће стварање савремених профила стручњака потребних за е-привреду, е-управу, е-учење и е-издаваштво. Повећава се хоризонтална и вертикална покретљивост студената у целокупном универзитетском простору, чиме се омогућава мобилност не само студентима већ и наставном особљу. Тиме се гарантује квалитет, могућност повећања, ширење видика, и перманентност учења. Све ово треба постићи на сопственом Универзитету, затим у земљи, па између земаља истог, односно сличног језичког подручја, размена искустава са суседима и у ширем окружењу.

Осјечки програм је прихватио идеју интердисциплинарности и модуларности програма који се студентима нуде на целом Универзитету и у партнерским установама.

Саопштење Мелите Амброжич о «Савременим потребама и изазовима у образовању библиотекара» обухватило је: библиотеке и промене у окружењу; промене у процесу образовања; перманентно образовање, образовање за информациону писменост за коју је потребна и нова парадигма библиотекарства; дилеме формалног образовања библиотекара; образовање библиотекара у Словенији.

LIS Department was especially important here.

New strategies in high school education are the key factor in the development of a society.

The goals in front of higher education are:

- increased quality
- flexibility and efficiency
- advancement of mobility of highly educated young people
- structural reforming of undergraduate, graduate and doctoral studies.

This kind of changes in a society cause the changes in LIS departments which find new main institutions and new partners, plan and realize curricula established more broadly, have better connections with industry, and educate students to be successful businessmen and not just (state) employees.

Information specialists are one of important links in realizing the new integrated academic education, organization of research and making connections with the economy. This kind of organization of high school education will make possible the education of modern profiles of professionals needed for e-economy, e-management, e-learning and e-publishing. Horizontal and vertical mobility of students in the whole range of the university is increasing, enabling mobility not just for students but also for teachers. That is the way to guarantee the quality, possibility of comparing, broadening of views and permanent learning. All that should be accomplished in the university, in the state, between states belonging to similar language regions, by the interchange of experiences with neighbouring countries and worldwide.

The programme from Osijek adopted the idea of interdisciplinary and modular studies, available for students at the whole University and in partner institutions.

Melita Ambrozic from NUK Ljubljana talked about "Modern needs and challenges in the education of librarians". The subtopics were: libraries and the changes in their environment; changes in the education process; lifelong learning; information literacy which asks for new paradigm in librarianship; dilemmas in formal LIS education; education of librarians in Slovenia: some problems and dilemmas.

Библиотеке у окружењу данашњице, прате друштвене, економске, политичке и технолошке промене. Брз развој информатичког друштва је условљен развојем информационе технологије у зависности од могућности приступа информацијама и њиховом коришћењу. Потреба за знањем и образовањем условљава и информациону писменост сваког појединца. Библиотеке су ту као места која пружају доступност информацијама и информационим изворима.

Библиотеке сутрашњице су дигиталне, динамичније, променљивије у окружењу конкуренције, већа је тржишна усмереност, јер информација има своју цену на свеопштем тржишту понуде и потражње. Промене у процесу образовања библиотекара као и корисника библиотека, условљене су напретком технологије.

Доживотно образовање представља концепт доживотне писмености, потреба за учењем и образовањем у сваком животном добу где класичан начин образовања не задовољава образовне потребе.

Колики је значај перманентног образовања запослених, показује чињеница да конкуренцију преживе само она предузећа која више од 98% својих запослених перманентно образују. Очување и наградња стеченог знања и спретности је једино могућа уз перманентно образовање. Библиотекари су ти који имају потребна знања из информационе писмености, од «information literacy» до «knowledge literacy», која уз одговарајуће програме рада преноси библиотекарима и корисницима библиотека.

Изазови које нуди е-околина и е-алати стране олакшавају образовање као и учешће у самом образовању. Виртуелне библиотеке омогућавају слободан приступ информационим изворима, информацијама доступним на даљину, порталима. Нове парадигме у библиотекарству представљају прелаз из аналогног у дигиталне оквире, где се од физичких носиоца информација - њихове набавке, обраде, чувања и коришћења, прелази ка самој информацији - садржајном носиоцу интелектуалног записа, заправо од управљања документом долази се до управљања информацијом и знањем.

На крају свог излагања М. Амброжич нас наводи да промислимо још једанпут која све знања, вештине, компетенције мора имати библиотекар: корисник мултимедија, посредник, помагач, произвођач метаподатака, комуникатор, тимски радник, учитељ, онај који вреднује, преговарач, руководиолац пројеката, иноватор, онај који набавља средства.

Вера Петровић
Универзитетска библиотека «Светозар Марковић»
Београд

Libraries in the modern environment follow social, economic, political and technological changes. Quick development of information society is caused with the development of IT and depends on the possibilities to access and use information. A need for knowledge and education makes the information literacy necessary for everybody. Libraries are the places that provide access to information and information resources.

Libraries of the future are digital, more dynamic, able to change in the concurrent surrounding, more market oriented because information has its price on the global market of offers and requests. Changes in the education of librarians and users are the result of the technological development.

Lifelong learning is a concept of lifelong literacy, need for learning and education in all ages, where the classical education system does not fulfil educational needs.

The importance of the ongoing education of employees can be presented by the fact that only the enterprises that permanently educate 98% of their staff survive on the market. Preservation and development of acquired knowledge and skills is possible only with permanent education. Librarians have the necessary knowledge in "information literacy" to "knowledge literacy", that through appropriate programmes transmit to other librarians and library users.

Challenges by e-environment and e-tools make the education and participation in educational process much easier. Virtual libraries provide free access to information resources, remote information, portals. New paradigms in librarianship are the transition from analogue to digital, where physical information carriers - its acquisition, cataloguing, keeping and using - are passing to information itself as a carrier of intellectual content record. From management of documents we are moving to information and knowledge management.

At the end of her presentation, M. Ambrozic led us to think once more what knowledge, skills, competences a librarian has to have: multimedia user; intermediary; enabler; metadata producer; communicator; team player; teacher; evaluator; negotiator; project manager; innovator; fundraiser.

Vera Petrović
University Library "Svetozar Markovic"
Belgrade